

Předložený text nabízí výklad Descartova filosofického projektu. Descartovým cílem podle něj mělo být dosáhnout schopnosti vynášet pravdivé a pevné soudy – dosažení tzv. dobré mysli. Oporou pro takový výklad mu jsou *Regulae ad directionem ingenii*, jejichž obsah částečně shrnuje v první části práce. Ve druhé části potom předvede, jak Descartes svou metodu uplatnil v *Meditacích*. Ukázal zde totiž začátečníka, který se správnou metodou v ruce postupně dochází na stanovisko karteziánské metafyziky. Autor se postupně dostane k místu Boha v Descartově filosofii a problému věčných pravd. Kartezián, který si uvědomí, že je obrazem Boha, nakonec napodobuje svého původce v tom, že usiluje o naprostou autonomii, jež vede k distanci od společnosti bližních. Právě pro toto úsilí o samostatnost označuje kandidát Descartův projekt za solipsistický. Tato autonomie, jež se projevuje také ovládním vášní, ovšem vyžaduje znalost přírodních zákonů, jež vede k nalezení vlastního místa ve světě.

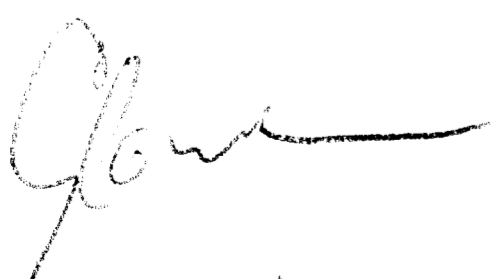
Autor se ve výkladu (jak říká) „nechává vést“ především pracemi Jeana-Luca Mariona, tj. využívá Marionovy výsledky, hlásí se k jeho tezím a svým způsobem přebírá i jeho způsob vyjadřování – celá práce je napsaná jakousi napodobeninou heideggeriánského stylu: bombasticky, s využitím zbytečně složitých větných konstrukcí, s důrazem na cizojazyčnou terminologii a etymologizování. Text místy vzbuzuje podezření, že autor je zvyklý pohybovat se v cizím jazyce do té míry, že už zapomíná rodnou řeč. Interpretace sama je spekulativní, autor nevyužívá (vyjma citací) argumentaci, nezvažuje alternativy zastávaných tezí a neukazuje, proč by měl čtenář zvolit zde předložený výklad, a ne jiný. V tomto ohledu nejde o vědeckou práci. Na druhou stranu je třeba ocenit, kolik kandidát přečetl literatury v několika cizích jazycích. Text je opatřen bohatým poznámkovým aparátem a výklad přes všechnu těžkopádnost vyjadřování dává smysl. Věrnost interpretace také není důvod zpochybňovat. Sám autor (jak řečeno) ani neprobírá možné alternativy a sotva se mu lze divit: jeho výklad je do té míry povšechný a nepůvodní (jak říká kandidát, „inspirovaný“), že s ním těžko nějak zásadněji polemizovat. Dost práce ale asi dá čtenáři, než pronikne za masku autorova stylu. Při té příležitosti se nabízí otázka, komu je vlastně práce určena: descartovští badatelé Marionovy práce znají a pro laika je výklad opravdu nepřístupný. Nevím, zda text splňuje nároky kladené na disertační práci v oboru, a neodvažuji se ji tedy doporučit k obhajobě. Jeho klady se podle mne totiž vyčerpávají tím, že autor přistoupil k relevantnímu tématu z dějin filosofie a nadmíru pečlivě splnil vnější formální nároky na vzhled textu včetně odkazů na primární i sekundární literaturu.

Mám-li jakožto oponent položit nějaké otázky či vznést námitky k jednotlivým bodům výkladu, zeptám se aspoň na jednu věc:

Na straně 49 autor tvrdí, že to, čemu Descartes v *Discours* říká *le bon sens* není totéž jako to, o čem mluví v raném spise *Regulae* jako o *bona mens* (přesněji: nelze je „jednoduše identifikovat“). Zatímco *bona mens* v raném spise je ztotožněna s „univerzální moudrostí“, *le bon sens* v *Discours* je charakterizován jako schopnost, která je ve všech lidech stejná. Pokud na takový výklad přistoupíme, nabízí se vykládat Descartovy hlavní (tj. za jeho života publikované) spisy jako spisy, ve kterých rezignuje na projekt, který mu kandidát přisuzuje. Pokud totiž v této věci změnil mínění už na začátku svého prvního publikovaného spisu, je nepravděpodobné, bylo by zapotřebí dokázat, že se posléze vrací ke staršímu pojetí.

Především jsem přesvědčen, že autor nijak nedokázal *nemožnost* obojí ztotožnit. Poukázal jen na napětí mezi dvěma charakteristikami: na jedné straně je zde *bona mens* ve spise *Regulae*, jež je označena za univerzální moudrost jako cíl filosofického projektu, na druhé straně je zde v *Discours* termín *le bon sens*, jenž má označovat ve všech lidech stejnou schopnost vynášet pravdivé soudy a rozeznávat pravdivé od nepravdivého. Jistě lze nabídnout k diskusi interpretaci, jež obě formulace uvede v soulad. Označit takovou interpretaci za *nemožnou* navíc zásadně podrývá interpretaci, kterou kandidát zastává, protože by to znamenalo narušit návaznost na raný výklad dobré mysli.

Jako první se nabízí připomenout, že francouzský termín „le bon sens“ je v latinském autorizovaném překladu *Dissertatio de methodo* (1644) přeložen právě jako „bona mens sive recta ratio“. Vyložit obojí jako synonyma je navíc poměrně snadné: stačí připomenout Descartovo vysvětlení z první strany zmíněného spisu: schopnost mají všichni stejnou, ale ne všichni ji stejně využívají. Descartův filosofický projekt by pak směřoval k tomu naučit se tuto schopnost (říkejme jí *soudnost*) plně využívat. Mohl by kandidát vysvětlit, proč je podle něj taková interpretace *nemožná*, případně *nesprávná*? A pokud je *nemožná* či *nesprávná*, proč to nemá vliv na relevanci kandidátovy interpretace?

GOMBÍČEK